

LỜI NÓI ĐẦU

Nghiên cứu này là một nỗ lực nhằm chỉ ra rằng song song với mô hình dân chủ tự do, xuất phát từ cùng những tiền đề ở thế kỷ 18, đã xuất hiện một xu hướng hướng tới cái mà chúng tôi đề xuất gọi là mô hình dân chủ toàn trị. Hai dòng tư tưởng này đã tồn tại song song kể từ thế kỷ 18. Sự căng thẳng giữa chúng đã tạo nên một chương quan trọng trong lịch sử hiện đại và hiện nay đã trở thành vấn đề sống còn nhất của thời đại chúng ta.

Tất nhiên, sẽ là thói phòng nếu cho rằng toàn bộ giai đoạn này có thể được tóm gọn qua cuộc xung đột nói trên. Tuy nhiên, nó vẫn luôn hiện hữu, dù thường bị nhầm lẫn và che khuất bởi các vấn đề khác — những vấn đề có thể từng có vẻ rõ ràng hơn đối với người đương thời, nhưng nhìn từ góc độ ngày nay lại có vẻ phụ thuộc và thậm chí tầm thường. Quả thực, nhìn từ điểm tựa của giữa thế kỷ 20, lịch sử 150 năm qua giống như một sự chuẩn bị có hệ thống cho cuộc va chạm nảy lửa giữa một bên là nền dân chủ kinh nghiệm và tự do, và bên kia là nền dân chủ toàn trị mang tính cứu thế — cuộc khủng hoảng thế giới ngày nay chính là sự thể hiện của xung đột đó.

(1) HAI KIỂU DÂN CHỦ: TỰ DO VÀ TOÀN TRỊ

Sự khác biệt căn bản giữa hai trường phái tư tưởng dân chủ trong quá trình phát triển không nằm ở chỗ — như thường bị quy chụp — một bên khẳng định giá trị của tự do còn bên kia phủ nhận nó. Sự khác biệt nằm ở thái độ khác nhau của họ đối với chính trị. Tiếp cận kiểu tự do coi chính trị là một quá trình thử và sai, đồng thời xem các hệ thống chính trị là những phương thế thực dụng do sự khéo léo và tự phát của con người tạo ra. Nó cũng thừa nhận nhiều cấp độ nỗ lực cá nhân và tập thể nằm hoàn toàn bên ngoài phạm vi chính trị.

Trái lại, trường phái dân chủ toàn trị dựa trên giả định về một chân lý duy nhất và độc tôn trong chính trị. Nó có thể được gọi là chủ nghĩa cứu thế chính trị theo nghĩa là nó